

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

**TIBBİ VE AROMATİK BİTKİ
ÇEŞİTLİLİĞİNİN KORUNMASINDA,
BUNLARIN ÜRETİMİNDE VE
PAZARLANMASINDA KARŞILAŞILAN
SORUNLAR İLE ALINMASI GEREKEN
TEDBİRLERİN BELİRLENMESİ
AMACIYLA KURULAN MECLİS
ARAŞTIRMASI KOMİSYONUNUN
ÇİN HEYETİNİ KABULÜ**

17 Haziran 2019 Perşembe

17 Haziran 2019 Pazartesi

Açılma Saati: 11.32

BAŞKAN: İbrahim AYDIN (Antalya)

BAŞKAN VEKİLİ: Recep ŞEKER (Karaman)

SÖZCÜ: Refik ÖZEN (Bursa)

KÂTİP. Zemzem Gülender AÇANAL (Şanlıurfa)

BAŞKAN – Çok kıymetli araştırma Komisyonu üyesi arkadaşlarım, uzmanlarımız, çok değerli Çin Gıda, Tarım, Hayvan, İthalat İhracat Sanayi Odası Başkanım, çok değerli Çin Dış Ticaret Müsteşarı, çok değerli Çin heyeti ve çok kıymetli Türkiye-Çin İş Geliştirme ve Destekleme Derneği Başkanı İhsan Beşer Bey, çok değerli katılımcılar, hanımefendiler, beyefendiler; öncelikle hepinizi sevgiyle, saygıyla selamlıyorum. Ülkemize ve Gazi Meclisimize hoş geldiniz. Ayağımızın tozuyla Meclisimize ve Komisyonumuza geldiniz, Komisyonumuzu ziyaret ettiğiniz için de sizlere ayrıca teşekkür ediyorum.

Tıbbi ve aromatik bitkiler ülkemizde çok önemsenmiş ve son günlerde çok değer verilen konulardır. Bundan dolayı da Türkiye Büyük Millet Meclisi de bu konuyu önemsemiştir ve Mecliste grubu olan, Mecliste bulunan 5 partinin ortak önerisiyle bu Komisyon kuruldu. Komisyonumuz yaklaşık bir aydır çalışmalarına başladı. Üniversitelerden bilim adamları, bakanlıklardaki yetkili genel müdürlerden ve sektörle ilgili bilgiler almaya başladı ve arazi gezisi olarak –olayı yerinde görmek için de- ilk defa, Çorum ilimizde yapılan çalışmaları yerinde görmek için ziyarete gittik. Geçmiş yıllarda yapılan çalışmalarda ve bu Komisyon çalışmalarında özellikle Türkiye-Çin İş Geliştirme ve Destekleme Derneği Başkanı İhsan Beşer Bey’le görüşmemizde Çin’den böyle bir heyetin Türkiye’ye ziyarete geleceğini duyduğumuzda heyecanlandık ve Komisyon olarak sizlere ev sahipliği yapma kararını aldık ve şu anda da bu anlamlı ve mutlu görüşmelere başladık. Biraz sonra bir sunumunuz olacak, Reyhan Hanım bu sunumu yapacak, orada da göreceksiniz ki Türkiye, biyolojik çeşitlilik bakımından çok zengin bir ülke, 12 binin üzerinde biyolojik çeşitliliği var ve bunun 3.600’ü de endemik tür olarak mevcut. Son yıllarda endemik türlerin ve bitki çeşitliliğinin korunması, yetiştirilmesi ve ticaretiyle ilgili, dünyadaki pastasında yer almakla ilgili güzel çalışmalarımız var ama yeterli mi, değil. İnşallah, sizlerin de katkısıyla bunun hem korunması hem geliştirilmesi hem de insanların kullanımına sunulması ve ticaretinin geliştirileceği ümidiyle bu toplantımızın başarılı geçmesini diliyorum.

Şimdi, İhsan Bey söz istedi, sözü ona veriyorum.

Buyurun İhsan Bey.

TÜRKİYE-ÇİN İŞ GELİŞTİRME VE DESTEKLEME DERNEĞİ BAŞKANI İHSAN BEŞER – Sayın Başkanım, teşekkür ediyorum.

Sayın Başkanım, sayın milletvekilleri, çok değerli Ticaret Müsteşarım, değerli dostum, çok kıymetli dostum Bay Weidong, hepinizi ülkemizde görmekten çok mutluyuz. Benim aslında Türkiye-Çin İş Geliştirme ve Destekleme Derneği olarak yaptığım birçok çalışmanın haricinde iki teşekkür borcum var, birisi Komisyona. Çünkü bunu çalışmaya başladığımız andan itibaren Komisyonla yaptığımız toplantılarda Komisyonun bu iş üzerinde ne kadar bilgili ve ciddi bir çalışma yaptığını, bize her türlü desteği verdiğini, bu ekibin ve bizim çalışmalarımızın da son derece yardımcı olarak arkasında durduklarını gördük. Bu bize çok büyük bir güç verdi.

İkinci teşekkürü Sayın Ticaret Müsteşarı ve Sayın Weidong’a ediyorum çünkü hakikaten çok önemli bir ihracat kalemi var Türkiye’de ve Çinliler arasında tıbbi aromatik bitkiler noktasında. Böyle önemli bir heyeti bize getirdiği ve buluşturduğu için kendilerine teşekkür ediyorum.

Lafı çok uzatmadan tüm heyete de şunu söylüyorum çok rahatlıkla ve içtenlikle: Günün sonunda yani dört günlük ziyaret programında Çin tarafından gelen heyet Türkiye’deki tıbbi aromatik bitkiler konusunda hem geniş bilgi sahibi olacaklar hem de dünya pazarındaki ürünlerden istediği kadar kalitede ve uygun fiyatta ürün bulabileceklerini görecekler. Dolayısıyla hepimiz bu ticaretten hem ülke olarak hem ticaret mensupları olarak mutlu bir şekilde programı tamamlayacağız.

Ben Li Yi’ye de teşekkür ediyorum bütün programı başından sonuna kadar organize ettiği için. (Alkışlar)

BAŞKAN – İhsan Bey’e teşekkür ediyoruz.

Buyurun.

ÇİN TİCARET MÜSTEŞARI YUHUA LIU – Sayın Başkan, Sayın İbrahim Bey, Sayın İhsan Bey, bugün burada bulunan bütün arkadaşlara selamlar, merhaba. Sanıyorum, Türkiye Büyük Millet Meclisi olarak ilk kez bu kadar yoğun Çinli misafir karşıladınız. Heyetimiz Çin’de 12 yerden, 36 şirketten 45 tane temsilcisiyle beraber bugün burada bulunuyor.

Şimdi, bugün gelen heyetimizden 20 tane şirket aromatik bitki için çalışıyor, 16 tanesi baharat için çalışıyor ve bu şirketler Çin’in ilgili en büyük şirketleri. Bugün Türkiye Büyük Millet Meclisi Tıbbi ve Aromatik Bitkileri Araştırma Komisyonu olarak burada bizimle beraber oturup bu toplantıyı düzenliyorsunuz, bunun için çok teşekkür ediyorum. Yani araştırılması için çok iyi bir destek veriyorsunuz. Bildiğim kadarıyla Türkiye Büyük Millet Meclisi olarak tıbbi ve aromatik bitki çeşitliliğinin korunmasında ve bunların üretiminde ve pazarlamasında karşılaşılan sorunlar ile alınması gereken tedbirleri araştırma amacıyla çalışıyorsunuz. Aslında bizim ticaret odamız da aynı hedefle çalışıyor. Ondan dolayı, inanıyorum, bundan sonra yani sizin Komisyonunuz ile bizim ticaret odamız arasında sık sık görüşüp başarıyla bir iş birliği yapabiliriz.

Aslında bu baharat ve aromatik bitki içinde çok büyük bir piyasa var yani Çin’de her sene aşağı yukarı 50 milyar dolarlık bir tüketimimiz var. Bu 50 milyar dolarlık tüketimde soslar da var ama daha büyük payımız da Türkiye’nin bu baharatlarıyla ilgileniyor. Hepiniz biliyorsunuz, aslında Çin mutfağı çok çeşitli ve çok zengindir. Bir de bugün buraya gelen herkes yemek üzerinde uzmandır. Bu baharata her sene zam geliyor, tüketimi yükseliyor. Ben inanıyorum ki bu fırsatla biz, Türkiye’yle başarılı bir ticaret yapacağız.

Aslında iki ülkenin ticaret yapması için, iki ülkenin bütün şirketlerinin birbirleriyle tanışmaları, birbirleriyle iş birliği yapmaları gerekir. Az önce İhsan Bey de söyledi, Türkiye’deki şirketler arasında bizimle ticaret yapan şirketler de var. Bize daha avantajlı bir fiyat verileceğine inanıyorum. İnanıyorum ki bu ziyaret sonrasında iki ülkenin şirketleri arasında “kazan kazan” yani başarı olacak.

Teşekkür ediyorum. (Alkışlar)

BAŞKAN – Biz teşekkür ediyoruz.

Tabii ki kalabalık bir heyet. Ülkenizin büyüklüğüne ve tıbbi ve aromatik bitkiler konusunda 115 milyarlık bir ticaretin içerisinde 50 milyarlık bir ticaret kapasitesi olan bir ülkeye göre sayınız gayet normal.

Benim -milletvekilliğinden önce de- mesleğim orman mühendisliği. Xiamen’e Çin’e mermer fuarına gitmiştim, orada o sektördeki insanların Türkiye’yle olan ticaretleri sağlıklı bir şekilde geçmişti. İnşallah, bu sektörde de sağlıklı bir şekilde ticaretlerimiz olacak.

Şimdi de Sayın Müsteşarımıza söz veriyorum.

Buyurun.

ÇİN TİCARET MÜSTEŞARI YUHUA LIU – Sayın İbrahim Başkanım, Başkanım Weiclong ve İhsan Bey; bugün buraya gelen bütün misafirlere selamlar.

Bugün burada olduğumuza çok memnunum. Ben Çin'in Ankara Büyükelçiliğinde Ticaret ve Ekonomi Müsteşarı olarak görevliyim. Benim görevim de Türkiye ile Çin arasındaki bütün ticaret ve ekonomik iş birliğinin başarılı geçmesini sağlamak.

Öncelikle, TBMM Tıbbi ve Aromatik Bitkileri Araştırma Komisyonunda heyetimizi karşıladığınız için teşekkür ediyorum. İhsan Bey'e de böyle bir toplantı düzenleme fırsatı verdiği için teşekkür ediyorum. Ayrıca, Çin'den gelen heyetlere de hoş geldiniz diyelim.

Çin'in Türkiye'yle çok yönlü bir iş birliği var. En önemlisi de ticaret ve ekonomik iş birliği. Aslında, Türkiye ile Çin'in ikili ilişkilerini çok önemsiyoruz. Özellikle son yıllarda, iki ülkenin devlet başkanları birçok kez bir araya geldi. Sanıyorum siz de biliyorsunuz, geçtiğimiz günlerde Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Sayın Erdoğan ile Çin Devlet Başkanımız Xi Jinping arasında ikili bir görüşme yapıldı. İki başkan da iki ülke arasındaki ticaretin daha ileri seviyeye taşınmasını önemsiyorlar. Tarım, Hayvancılık, İthalat, İhracat, Sanayi ve Ticaret Odası bugün bu kadar kalabalık bir heyeti Türkiye'ye getirdi. Bence bu da iki ülkenin devlet başkanlarının konuştuklarını destekler mahiyette.

Çin'in Ankara Büyükelçiliğinin, Türkiye'nin bütün bölgeleriyle bir iş birliği var; özellikle, Türkiye'deki yerel derneklerle, mesela İhsan Bey'in başkanlığındaki Türkiye-Çin İş Geliştirme ve Destekleme Derneğiyle. Bu yüzden, biz Ekonomi ve Ticaret Müsteşarlığı olarak Türkiye ile Çin arasındaki ekonomi ve ticaret konusunda bütün sorunları çözmeyi hedefliyoruz. Biz de tüm büyükelçilikleri her zaman bekliyoruz. Yani ekonomi ve ticaretle ilgili bütün konulara biz yardım edeceğiz, destek vereceğiz ve tekrar yani bu sefer Çin heyetlerinin başarıyla ziyarette bulunduğunu belirteyim.

BAŞKAN – Çok teşekkür ediyoruz, güzel konulara değindi. Yani iş birliklerimiz devam edecek. Hem ülkelerimizin başkanları arasındaki diyaloglar... Daha da önümüzdeki günlerde iş birlikleri yapılacak yalnızca bu konuda değil, diğer konularda, mesela turizmle ilgili de olabilir. Bu konular da belki uzak gibi görünse de memleketler arası ama dostluklarımız fazla. Özellikle bugün Parlamentolararası Dostluk Grubu Başkanımız Ahmet Bey de burada olacaktı ama onun İstanbul'da programı olduğu için burada olmadı.

Evet, şimdi sunumunu yapmak üzere Reyhan Hanım'a söz veriyorum, buyurun.

TARLA BİTKİLERİ MERKEZ ARAŞTIRMA ENSTİTÜSÜ TIBBİ VE AROMATİK BİTKİLER BİRİM BAŞKANI DR. REYHAN BAHTİYARCA BAĞDAT – (Bu bölümde yabancı dilde konuşulmuştur) (Alkışlar)

BAŞKAN – Reyhan Hanım'a çok teşekkür ediyoruz.

Umarım dil problemi olmamıştır ve bu güzel sunumdan faydalanmışsınızdır. Ama bunu biz Çinceye çevirip İhsan Bey aracılığıyla sizlere ileteceğiz inşallah.

Sorusu olan varsa alabiliriz.

Buyurun.

GENEL MÜDÜR YANG SHUJİNG – (Bu bölümde yabancı dilde konuşulmuştur)

TARLA BİTKİLERİ MERKEZ ARAŞTIRMA ENSTİTÜSÜ TIBBİ VE AROMATİK BİTKİLER BİRİM BAŞKANI DR. REYHAN BAHTİYARCA BAĞDAT – (Bu bölümde yabancı dilde konuşulmuştur)

BAŞKAN – Reyhan Hanım, soruyu tercüme edip de, Türkçe söyleyip de devam ederseniz bizleri de aydınlatmış olursunuz, yapabilecekseniz tabii.

TARLA BİTKİLERİ MERKEZ ARAŞTIRMA ENSTİTÜSÜ TIBBİ VE AROMATİK BİTKİLER BİRİM BAŞKANI DR. REYHAN BAHTİYARCA BAĞDAT – “Türkiye’de melez lavantanın durumu nedir?” diye sordu hanımefendi.

(Bu bölümde yabancı dilde konuşulmuştur)

Önceleri biz hibrit lavantayı tercih ettik, özellikle Super A ve “variety” olarak plantasyonlarımıza da çok yoğun bir şekilde girdi. Ancak daha sonra, bundaki kafur oranının yüksek olması nedeniyle özellikle bunu kozmetik sanayisi çok istemedi ve son yapılan plantasyonlarda İngiliz lavantasına dönüş yaptık.

(Bu bölümde yabancı dilde konuşulmuştur)

GENEL MÜDÜR YANG SHUJING – (Bu bölümde yabancı dilde konuşulmuştur)

TARLA BİTKİLERİ MERKEZ ARAŞTIRMA ENSTİTÜSÜ TIBBİ VE AROMATİK BİTKİLER BİRİM BAŞKANI DR. REYHAN BAHTİYARCA BAĞDAT – (Bu bölümde yabancı dilde konuşulmuştur)

4 bin hektarlık bir alanımız var, onu çok artırmak istemiyoruz lavantada, lavandinde; artık İngiliz lavantasına yöneliş yaptık. Onlar da kabul ettiler zaten yani özellikle kozmetik sanayisi için İngiliz lavantasının uygun olduğunu.

(Bu bölümde yabancı dilde konuşulmuştur)

BAŞKAN – Başka sorusu olan var mı?

SATIN ALMA MÜDÜRÜ ZHANG YUEE - Ben Şangay’dan geliyorum. Şirketimiz yüzde 100 saf esansiyel yağlar üzerine çalışıyor. Son on altı yıldan bu yana bu alanda faaliyet yürütüyoruz. Özellikle de gül yağına odaklı bir şekilde faaliyetlerimizi sürdürüyoruz. Ve bu kapsamda da bildiğiniz üzere Bulgaristan Hükûmeti ile Çin’deki şirketler arasında yoğun bir iş birliği var. Bulgar şirketlerinden gül yağı satın alınıyor ve onlarla yaptığımız bu ticari ilişkilerde, yürüttüğümüz ticari ilişkilerde oldukça uzun bir geçmişe dayanan tecrübemiz var. Biz özellikle Bulgar gül yağı ve “rose header” gül yapraklarını ham olarak satın alıyoruz. Bu bağlamda, sunumunuzda Türk gülüne de yer verdiniz ve buradan hangi ürünler üretiliyor, ortaya çıkarılıyor, gül üretiminin hangi alanlarında uzmanlaşıyor, bu konuda bilgi verirseniz sevinirim. Özellikle Bulgar gülüne kıyasla Türk gülünün bileşenleri aynı mıdır yoksa farklılıklar var mıdır, varsa bu farklar nerelerde öne çıkıyor, ayrıntılı bilgi verebilerseniz çok sevinirim. Türk gülüyle yakından ilgileniyoruz.

Sunumunuz için katkılarınız için de teşekkür ediyoruz. Umuyoruz ki gelecekte daha fazla Çinli şirket Türk gülü satın almaya yönelecektir.

TARLA BİTKİLERİ MERKEZ ARAŞTIRMA ENSTİTÜSÜ TIBBİ VE AROMATİK BİTKİLER BİRİM BAŞKANI DR. REYHAN BAHTİYARCA BAĞDAT – Bu alanda gül yağının ana bileşeninin kompozisyon bakımından tıbbi aromatik bitkiler için bir farklılık arz ettiğini zannetmiyorum. Fakat “geraniol”, hatta bildiğim kadarıyla bu ana bileşen. Ana uzmanlık alanım olmadığı için net bir şekilde konuşmıyorum hâlihazırda. Türkiye’de genel itibarıyla gül yağı formunda bir ihracat söz konusu oluyor farklı pazarlara ancak gelecekte gül yaprakları tomurcuk şeklinde de bir ithalat söz konusu olacaktır. Sorunuza daha net yanıt verebilmek adına ilgili meslektaşlarımla iletişime geçip mail yoluyla size döneceğim.

Teşekkür ederim.

TÜRKİYE-ÇİN İŞ GELİŞTİRME VE DESTEKLEME DERNEĞİ BAŞKANI İHSAN BEŞER – Ben burada bir katkı sağlayayım. Zaten programın 3’üncü gün gezisinde gül bahçeleri ve lavanta bahçeleri gezisi var. Orada detaylı bilgi vereceğiz biz, oldukça yoğun bir bilgi de aktaracağız kendilerine. Bu farkı da daha iyi alacaklar. Ama Türkler zaten mis gibi kokuyorlar biliyorsunuz, bunların hepsi gülden kaynaklanıyor.

PAZARLAMA DİREKTÖRÜ SUN PİYU – Çok teşekkürler öncelikle bize bu fırsatı sunduğunuz için ve bu sunumu bizimle paylaştığınız için; tıbbi ve aromatik bitkilerle ilgili tartışma imkânı, görüşme imkânı sunduğunuz için.

Türkiye'nin gördüğüm kadarıyla, sunumdan anladığım kadarıyla bu alanda kayda değer bir üretimi mevcut. Özellikle kekik konusunda uzman olduğunuzu ifade ettiniz ve sunumunuzda -yanlış hatırlamıyorsa- 2018 yılında bu genel olarak üretimde tıbbi ve aromatik bitkilerin üretiminde o civarda, 17 katlık bir artış yakalandığını belirtmiştiniz. Kekik acaba bu 17 kat artışın neresinde duruyor, ne kadarını temsil ediyor, gelecekte ihracatını artırmayı planlıyor musunuz?

TARLA BİTKİLERİ MERKEZ ARAŞTIRMA ENSTİTÜSÜ TIBBİ VE AROMATİK BİTKİLER BİRİM BAŞKANI DR. REYHAN BAHTİYARCA BAĞDAT – Öncelikle ben bu sunumu Hamburg Üniversitesinde on yıl önce hazırlamıştım. Burada gördüğünüz pasta, şema da o zaman ilk olarak hazırlanmıştı. Buraya gelmeden önce de bir karşılaştırma çalışması yaparak güncelledim. Üretim sıralamasına baktığımızda bu sunum ilk hazırlandığında kimyon 1'inci sırayı alıyordu, şimdi 3'üncü sıraya düşmüş. Bunun da sebebi toprakta bulunan patojenler, bunlardan etkilenmesi kimyonun ve üretiminin. Kekikte ise bu tür toprak patojenleri ve hastalıklar görülmediği için bir avantaj söz konusu ve kekik ayrıca ana bileşen olarak kabul ediliyor ve kullanılıyor. Biz bu anlamda çok çalışma, bu bağlamda çok çalışmalar yürüttük. 3 farklı çeşit ortaya koyduk, ıslah ettik ve üretim alanlarında bu 3 farklı çeşidimiz gittikçe yayılıyor. Gelecekte de kekik üretiminin artacağını öngörüyoruz.

Sorunuza yanıt olabildi mi, bilemiyorum.

TÜRKİYE-ÇİN İŞ GELİŞTİRME VE DESTEKLEME DERNEĞİ BAŞKANI İHSAN BEŞER – Biz yarınki toplantıda da onunla beraber görüşelim ikili görüşmede. Kekik noktasında arz talep makası noktasında sözleşme ve tarımda biz istenilen tüm ürünü kendilerine temin edebiliyoruz. Elimizde olan mevcudu görüşeceğiz, ben kendisini bilgilendireceğim. Bir de bir görüşelim, ona daha detaylı bir bilgi aktaracağız.

BAŞKAN – Şimdi, Afyon'da İhsan Bey'in reklamlarına geçtik. Bundan sonraki gideceğiniz, ziyaret edeceğiniz yer Afyon. Afyon'un biraz reklamı gibi olmuş ama Afyon'dan vişne, kiraz, onu söylüyor.

Şimdi, arkadaşlar, soru-cevap kısmı da bitti. Şöyle bir şey yapacağız: Biraz sonra bir plaket takdimi ve teşekkür belgesi takdimimiz olacak. Bundan sonra da Türkiye Büyük Millet Meclisimiz, biz "Gazi Meclisimiz" diyoruz buraya, 15 Temmuz hain darbe girişiminde burası bombalanmıştı, o yerleri ziyaret edelim, hem Meclisi ziyaret edeceğiz ve orayı göreceğiz, daha sonra... Şimdi, biz iki ayrı bina, bir tarihî binamız var ana bina, oraya geçeceğiz. Burası halkla ilişkiler olan binamız. Bu takdimler olduktan sonra hem Meclisi gezelim, arkasından işte bir yemek ikramımız olacak. Programımız saat 14.00 gibi de sonuçlanacak çünkü sizin çok işiniz var, zamanınız çok kıymetli, buradan Afyon'a geçeceksiniz, daha sonra İhsan Bey'le beraber yaptığınız programlarla gezmeye devam edeceksiniz. Bu gezi sırasında da tabii sorularınıza cevap bulacaksınız, gerekirse üretilen ürünleri yerinde göreceksiniz, üretildiği yerleri ve ülkemizden ayrıldığınız zaman inşallah, umarım, çok güzel netice almış olacaksınız ve bu iletişimimiz devam edecek, ilişkilerimiz devam edecek, ticaretimiz devam edecek. Bizim burada size sunmak istediğimiz yani yasama organımız, Türkiye Büyük Millet Meclisinin bu konularla ilgili ne kadar ilgili olduğunu göstermek için sizi buraya davet ettik ve davetiniz olarak da çok teşekkür ediyorum.

Plaket takdimi yapıp ondan sonra ayrılacağız.

Kapanma Saati: 12.47